

Sociokulturalna teorija razvoja

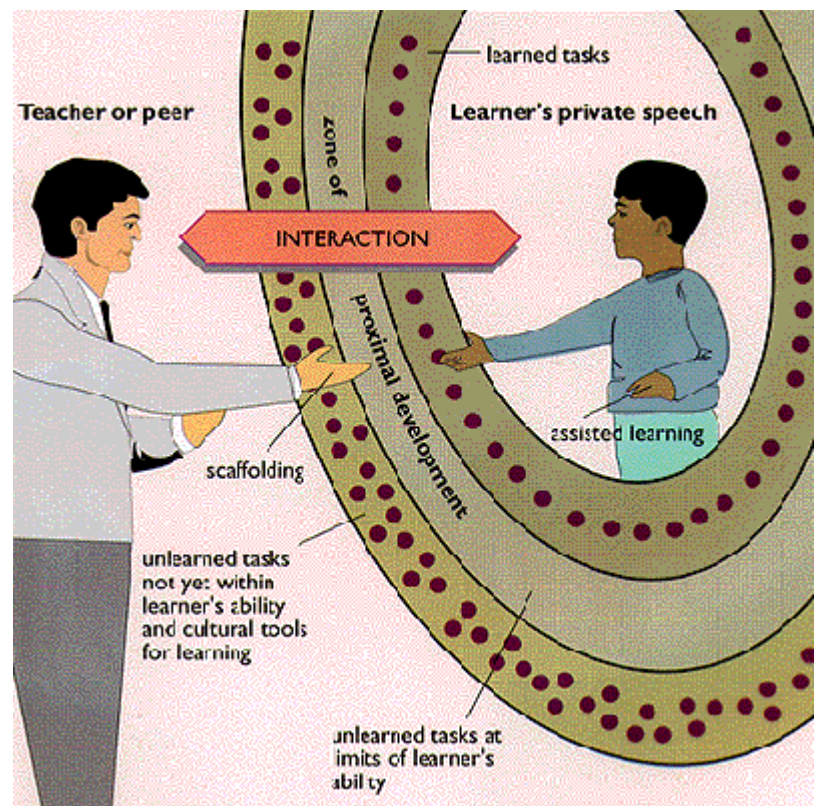
Općenito

Teoriju socijalnog razvoja uobličio je dvadesetih godina dvadesetog stoljeća [Lev Vygotsky](#) te je ona po nekima postala temelj [socijalnog konstruktivizma](#)¹⁾. Ova teorija, ponekad nazivana *kulturno-povijesnom teorijom*, daje **okvir za kognitivni razvoj** djece i iznosi da **ključna uloga u razvoju kognicije** leži u **socijalnim interakcijama**. Kao što je Vygotsky sam rekao:

- “svaka se funkcija (događaj) u djetetovu kulturnom razvoju dogodi dva puta: prvi puta, na socijalnoj razini, i kasnije, na individualnoj razini; prvi puta između ljudi (interpsihički) i kasnije unutar djeteta (intrapsihički). Ovaj koncept može se primijeniti na voljnu pažnju, logičku memoriju i na stvaranje koncepata. Sve funkcije na višoj razini potječu od stvaranja veza između pojedinaca”²⁾.

Što je sociokulturalna teorija razvoja?

Početne Vygotskyeve ideje o obrazovanju pod utjecajem su [Ivana Pavlova](#) i [biheviorističkog podražaj-odgovor učenja](#). Te početne ideje kasnije su rezultirale njegovom teorijom socijalnog razvoja. Ova teorija oslanja se na tri temeljne postavke ³⁾:

- **Socijalna interakcija (Social interaction)** - prema Vygotskom zajedno sa jezikom i socijalnim ulogama igra **glavnu ulogu u procesu kognitivnog razvoja**. Suprotno kasnijoj [teoriji kognitivnog razvoja po stupnjevima Jeana Piageta](#), gdje razvoj prethodi učenju, Vygotsky je zauzeo stajalište da učenje prethodi razvoju. U njegovoj teoriji um nije predstavljen kao

nezavisan od socijalnog i kulturalnog konteksta. Socijalna interakcija ovdje znači da će kompetentan član nekog društva *eksterno* naučene procese *internalizirati* i njima podučiti manje kompetentne članove društva.

- **Posrednik u učenju (PUU) (The More Knowledgeable Other)** - termin koji se odnosi na osobu (npr. učitelj ili instruktor) ili stroj koji u odnosu na učenika ima **više znanja i vještina u nekom zadatku**, procesu ili konceptu. Ta osoba može pomoći djetetu da nauči nove zadatke i koncepte, ali sve dok ti zadaci i koncepti ne nadilaze granicu približnog razvoja.
- **Područje približnog razvoja (PPR) (The Zone of Proximal Development)** - termin koji opisuje *područje između* učenikove mogućnosti da **izvrši zadatak uz vodstvo** ili suradništvo i mogućnosti da ga **izvrši sam**. PPR je 'mjesto' gdje se učenje događa. Motivacija (za ulaženje u PPR) leži u opažanju da će dijete često moći završiti uz pomoć ostalih one zadatke koje ne može završiti sam. **Područje približnog razvoja** je razlika **između djetetovog sadašnjeg razvojnog nivoa i njegovog potencijalnog razvojnog nivoa**, gdje će njegov kognitivni razvoj doseći vrh kroz socijalne interakcije. Prema Vygotskom dvoje djece može biti na istom razvojnem nivou, ali kada jedno od njih dobiva primjereniju pomoć odraslih, ono će moći riješiti više problema nego ono drugo. Ova vrsta izvedbe (tj. izvedba uz pomoć drugih) je prema Vygotskom mnogo važnija od izvedbe samog djeteta, kao i od izvedbe mjerene testom inteligencije.

Vygotsky je smatrao da su govor i pisanje alati razvijeni iz kulture kako bi posredovali ono što dolazi iz socijalne okoline. Ovi alati najprije pomažu djeci da iskažu svoje potrebe, a kasnije da razviju misaone vještine na višoj razini. Egocentrični govor⁴⁾ je, prema Vygotskom, prijelaz iz socijalnog govora u internalizirane misli.

Koje je praktično značenje teorije sociokulturalnog razvoja?

Prve implikacije Vygotskove teorije dolaze iz naglašene **važnosti socijalnih interakcija**. U skladu s time, **interakcija**, suradnja i vršnjačko davanje uputa između učenika trebale bi biti **poticane** tijekom obrazovnog procesa kako bi se poboljšalo učenje. Učitelji bi trebali surađivati s učenicima i pomoći im izgraditi mišljenje te poticati eksternalizaciju:

- *“učitelj, radeći sa školskim djetetom na danom pitanju, objašnjava, informira, propituje, ispravlja i potiče samo dijete da objašnjava.”⁵⁾*

Učitelj ili bilo koji viši partner u procesu obrazovanja trebao bi biti svjestan razvojnog nivoa svog partnera.

Drugi učinkovit oblik učenja jest **podizanje skela (scaffolding)** - osiguravanje **pomoći** učeniku kad god i **koliko god treba**.

Kritike

Kritike Vygotskyeve teorije naglašavaju da:

- ona ne uzima u obzir **spolne razlike**,
- podcjenjuje mogućnosti i zanemaruje osobnu ulogu u učenju,
- ne bavi se problematikom načina na koji vanjski svijet postaje dio uma,

- vrijednost uratka koji djeca zajedno postignu može dovesti do toga da djeca **postanu lijena** i očekuju pomoć čak i kada nešto mogu postići sama.⁶⁾

Ključne riječi i najvažnija imena

sociokulturalna teorija razvoja, kognitivni razvoj, socijalna interakcija, posrednik u učenju, učenik, područje približnog razvoja, podizanje skela

[Lev Vygotsky, Ivana Pavlova](#)

Literatura

[Zimmerman, Barry J., and Dale H. Schunk. Educational psychology: a century of contributions. Routledge, 2003.](#)

[Riddle, E. M. Lev Vygotsky's social development theory. 1999.](#)

[Social Development Theory \(Vygotsky\) at Learning Theories. Preuzeto 11. travnja, 2011.](#)

[Logic, Programming, and Robotics for non-technical students. Constructivism: Constructivist Theory And Social Development Theory. Trinity College, Dublin. Preuzeto 22. ožujka, 2011.](#)

[TIP: Theories. Social Development Theory \(L. Vygotsky\). Preuzeto 22. ožujka,](#)

Pročitaj više

[Berk, L. E. \(2008\). Psihologija cjeloživotnog razvoja. Jastrebarsko: Naklada Slap.](#)

[Vygotsky, L. S. The Historical Meaning of the Crisis in Psychology: A Methodological Investigation. Plenum Press, 1987.](#)

[Vygotsky, L. S. Thinking and Speaking. The M.I.T. Press, 1962.](#)

[Newman, Denis, Peg Griffin, and Cole, Michael. The construction zone: working for cognitive change in school. Cambridge University Press, 1989.](#)

[Jacobs, G. and Asokan N. Towards a Comprehensive Theory of Social Development. In: Human Choice, World Academy of Art & Science, USA, 1999.](#)

[Raboteg-Šarić, Z. \(2007\). Uvod u razvojnu psihologiju. Zagreb: Hrvatski studiji.](#)

[Skupnjak, D. \(2012\). Teorija razvoja i učenja L. Vygotskog, U. Bronfenbrennera i R. Feuersteina kroz prikaz slučaja. Život i škola, 28, 219-229.](#)

[Vygotsky, L.S. Mind in Society: The development of higher psychological processes. Cambridge, MA: Harvard University Press. 1978.](#)

1)

Liu, C. H, and R. Matthews. Vygotsky's philosophy: Constructivism and its criticisms examined. *International Education Journal* 6, no. 3: 386-399. 2005.

2)

Vygotsky, L.S. *Mind in Society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press. 1978.

3)

Social Development Theory (Vygotsky) at Learning Theories.

4)

"Egocentric speech is a form of speech that is observed typically in young children and involves them using speech without addressing anyone in particular. In the following article we shall learn more about egocentric speech and its many components." Source: [Buzzle.com](https://www.buzzle.com).

5)

Vygotsky, L. S. *The collected works of L. S. Vygotsky: Vol. 1. Problems of general psychology* (R. W. Rieber & A. S. Carton, Vol. Eds.; N. Minick, Trans.). New York: Plenum, 1987. (Originally written or published between 1929 and 1935)

6)

Santrock, John W. *Child development*. McGraw-Hill, 2003.

From:
<https://www.learning-theories.org/> - Learning Theories

Permanent link:
https://www.learning-theories.org/doku.php?id=hr:learning_theories:social_development_theory&rev=1389638725

Last update: 2023/06/19 15:49

